O lecție
nu prea plăcută

Prin urmare, sunt un câine sărac.

Cu câteva clipe în urmă știam numai că sunt un câine și atât; un câine de pază, mare și blând. Acum, la starea mea de animal, s-a mai adăugat un adjectiv.

Nici ce e un adjectiv nu știam, dar ignoranța mi-a remediat-o Doroteo, curcanul auster care nu-și pierde aerul demn în nicio împrejurare de pe lumea asta.

— Doroteo, ce înseamnă cuvântul „sărac“?

Doroteo s-a rotit cu un aer mai înfumurat ca oricând, desenând o jumătate de roată cu frumoasa lui coadă cenușie cu negru și, după ce și-a făcut el mendrele ca de obicei, mi-a răspuns:

— „Sărac“ e un adjectiv: înseamnă a nu avea bogății.

— Și ce e un adjectiv?

— Din câte îmi dau seama, ești foarte ignorant. Adjectivul e ceva de care te servești pentru a califica un obiect, o persoană, un animal.

Și cum eu continuam să nu înțeleg, priceputul Doroteo mi-a dat niște exemple:

— Eu sunt frumos; „frumos“ e un adjectiv care servește la caracterizarea mea, adică mă descrie la perfecție. Un alt

exemplu: gâsca Ecaterina e „proastă“, adică lipsită de inteligență. Tu ești „sărac“, adică nu posezi nimic. Mai vrei să știi ceva, sau te-ai lămurit?

Și, vorbindu-mi astfel, curcanul s-a întors, făcându-și din nou coada roată, cu un țopăit foarte ciudat: doi, trei pași mici de o rară zveltețe, de parcă s-ar fi mișcat stând pe loc, ca apoi să continue să-și ia avânt cu aripile lăsate în jos, ridicându-se ușor de la pământ. Toate astea cu un aer indignat, ca și cum l-ar fi supărat cineva.

L-am privit câtva timp uluit și îngândurat. Îl cunosc de atâta vreme, dar încă nu m-am obișnuit cu felul lui ciudat de a se purta; apoi, plictisit de a-i mai urmări mișcările, mereu aceleași, m-am îndepărtat.

„Un câine sărac! Care nu are bogății?...“

Ia te uită, am ajuns la respectabila vârstă de doi ani fără a cunoaște acest adjectiv care-mi aparține, care ține de viața mea; și știți de ce m-a tulburat atât de mult acest cuvânt? Pentru că e pentru prima dată că mi s-a vorbit astfel. Și-am auzit spunându-se multe pe socoteala mea. Am fost numit „câine deștept“, „cățeluș“, „pungaș patentat“, „șmecher“... și, mai mult decât în orice alt fel, „Fido“[1], care e numele meu adevărat. Dar niciodată câine sărac, nu, chiar așa, nu. Eu nu sunt un animal impresionabil, dimpotrivă, și ceea ce mi se spune alunecă pe spinarea mea fără să lase urme; nu degeaba oricine m-a cunoscut, om sau animal, și-a dat imediat seama că am un caracter foarte bun; și totuși, cuvântul pe care l-am auzit în seara asta m-a tulburat tare...

---

[1] *Fido*, în italiană: fidel, credincios.

Ca întotdeauna, stăteam tolănit lângă gardul de lemn care desparte curtea de grădina stăpânilor mei, când un sunet de clopoțel m-a trezit din moțăială.

Un clinchet fin și insistent ca zumzetul unei muște. Am ciulit urechile cu un aer plictisit și am mârâit zadarnic – am fost trezit din moțăială și singurul lucru care-mi rămânea de făcut era să îndepărtez sunetul prelung și repetat al clopoțelului care mă scotea din sărite.

Am deschis ochii și m-am așezat pe labele din spate. Oroare! Era oare un câine ridicola creatură care se oprise în fața porții de lemn și care mă privea cu o curiozitate nemaipomenită?

Hm, nu știu. Părea un câine, după bot, după blana lucioasă – un castaniu deschis, după coadă… dar un câine… cum să spun?… un câine care părea să fi fost făcut bucăți, apoi pus cam stângaci la loc, întocmai cum am văzut odată că a făcut cu o păpușă de lemn mica mea stăpână Gabriella, mica regină a inimii mele, fetița cu cosițe aurii.

Trupul animalului care stătea neclintit lângă mine mi-a adus imediat aminte de imaginea unei omizi. Da, mi-a amintit de o omidă, fiindcă trupșorul acela era lung și ondulat întocmai ca al unui vierme. Capul era drăguț și inteligent, dar labele… Măiculiță, alea erau labe? În primul rând, mai-mai că nici nu existau, și apoi, ce formă… picioarele strâmbe și lăbuțele în afară!

Mi-a mai adus aminte și de altceva. Un obiect care îi aparține aceleiași Gabriella: un scăunaș căruia stăpânul i-a tăiat picioarele ca să-l aducă la proporțiile mici ale fetiței; de unde era înalt, scaunul s-a pomenit deodată de o șchioapă, cât o

salată abia ieșită din pământ. Ei bine, labele acelui câine ciudat mi-au lăsat aceeași impresie.

„Cine l-o fi pocit în halul ăsta?“ mă gândeam eu.

Mititelul continua să mă fixeze. Eu, care sunt politețea întruchipată, m-am ridicat atunci, apropiindu-mă mult de gard, și i-am vorbit:

— Bună seara! Cine ești? Cum te cheamă?

S-a lăsat cam greu până să-mi răspundă, cu o oarecare bunăvoință.

— Cine sunt? Ce vorbă! Sunt un câine, un câine ca și tine. Cum mă cheamă? Cutty mă cheamă. Sigur că tu nu înțelegi ce înseamnă: în englezește înseamnă grațios, drăguț. Anglia e o țară străină unde se vorbește o altă limbă și eu vin tot dintr-o țară străină, din Germania: sunt un baset, știi? Un foarte nobil câine baset.

— Tu ești câine? Ești absolut sigur că ești un câine ca mine? Iartă-mi insistența, dar până azi nici c-am văzut un altul care să-ți semene! Și mai spune-mi, te rog, ai avut vreo boală la picioare?

În ochii inteligenți ai micului animal s-a aprins o scânteie de uimire, transformată imediat într-o expresie de demnitate jignită.

— Bolnav? Bolnav de picioare? Ce au, mă rog, lăbuțele mele splendide, încât să te facă să-mi pui asemenea întrebare? Te miră că sunt un câine ca tine? Sigur că sunt un câine, dar nu ca tine. Eu sunt un câine bogat. Și tu ești un câine, dar un câine sărac. Sărac lipit pământului… se vede treaba!

Iată cuvântul cel nou care m-a zdruncinat, m-a rănit, m-a umilit.

Sărac! Nu știam ce anume voia să însemne nici bogat, nici sărac, dar acest al doilea cuvânt a fost rostit cu un asemenea dispreț, încât pentru mine a avut efectul unei biciuști peste bot.

Și peste inimă. Am simțit-o în inima mea de câine sărac.

— E de ajuns o privire, a continuat piticania aia neisprăvită, rața aia jumulită, ca să-ți dai seama că ești foarte sărac. Ai vreo zgardă? O zgardă cu zurgălăi? Nici vorbă! Sau un lanț frumos, o curea de piele lucioasă? Nici pomeneală! Ești groaznic fără zgardă! Închipuie-ți că stăpâna mea i-a spus mai deunăzi stăpânului meu: „Ce rău îți stă fără cravată, Giacomo! Parcă ai fi un câine fără zgardă.“ Prin urmare, e o rușine să nu porți așa ceva! Sărmanul de tine, ai un aer mizerabil… Dar ia spune-mi, cum te cheamă?

— Fido! am răspuns eu radios.

— *Meschino*[1] ți s-ar potrivi de minune! E un nume care reflectă tot stilul tău de viață. Știi ceva? Eu rămân aici toată vara, iar tu vei avea de învățat o mulțime de lucruri de la mine. Deocamdată, la revedere! a încheiat pocitania aceea ridicolă, așa-zisa „frumusețe“, și s-a îndepărtat.

Iată-mă aici, după câteva ore de la acea discuție, singur cuc, numai cu gândurile mele. E o noapte caldă de iunie și prefer să dorm pe pământul gol în loc să mă ghemuiesc în cotețul care s-a încins ca un adevărat cuptor.

Câte stele sunt în noaptea asta pe cer! Luna luminează câmpia și de aici deslușesc colinele îndepărtate, pădurile, ogoarele arate. Ascult murmurul apei și foșnetul discret al

---

[1] *Meschino,* în italiană: nefericit, mizer etc.

vântului. Colinele la care ajung din câteva salturi, pajiștile unde mă răsfăț, alergând în voie, apa în care mă scald în zilele cu zăduf. Toate îmi aparțin, toate sunt legate de viața mea de zi cu zi; și atunci cum poate spune piticania pocită că sunt un câine sărac, când toate aceste frumuseți sunt ale mele?

* * *

„Bietul câine, bietul câine,
el vrea doar un boț de pâine!“

Acesta e refrenul pe care micuța Gabriella mi-l cântă zi de zi, de luni întregi, dar azi e ca și cum l-aș auzi pentru prima dată.

Da, fiindcă abia acum cunosc adevărata semnificație a acestui cuvânt. Cântecul fetiței a fost întotdeauna pentru mine aidoma unei alintări: din melodia lui dulce și plăcută eu am înțeles tot timpul cuvântul „câine“, care sunt eu, și „pâine“, care e mâncarea mea zilnică. Acum, de când Cutty m-a jignit cu acel adjectiv și îi cunosc semnificația, știu că și fetița e la curent cu starea mea jalnică, de creatură lipsită de orice bunuri pe pământ.

Curios e că eu nu mă simțeam sărac, dar din moment ce mi-o spun toți, pesemne că-i adevărat. Ciudat cum de-am trăit până acum fără să-mi dau seama de realitate, fără să știu că-mi lipsește tot, dimpotrivă, părându-mi-se că am absolut tot.

Azi-dimineață a venit Cutty la gard, însoțit de inseparabilul *ding-ding-ding*, și, la fel ca și prima oară, am fost foarte uimit de trupșorul lui, parcă lipsit de labe.